

Olje- og energidepartementet

Kongens gate 8, 0032 Oslo

postmottak@oed.dep.no

19. april 2023

Innspill til handlingsplan for energieffektivisering

SustEvo har gjort energieffektiviseringen for Hadelandsbedriften Hapro som næringsminister Vestre befarte fredag 31. mars. Etter besøket sendte vi et brev om hva vi – fra et faglig ståsted – mener bør gjøres for å sette fart på energieffektiviseringen i Norge. Næringsdepartementet har oppfordret oss til å sende dette brevet som skriftlig innspill til regjeringens handlingsplan for energieffektivisering. Med unntak for en justert innledning, er innspillet identisk med brevet vi sendte næringsdepartementet.

Innledning

Energieffektivisering er det muligens kunst. Dette er teknologi og løsninger som finnes i dag. Vi har også kunnskapen og kapasiteten i Norge, men den forsvinner raskt ut av landet fordi den europeiske etterspørselen er stor. Skal vi bygge en ny bransje og skape klimavennlige arbeidsplasser, må Norge agere raskt. Vårt selskap, SustEvo, har nettopp landet en stor avtale med en europeisk aktør som tar betydelige andeler av vår kapasitet. De norske rammebetingelsene for energieffektivisering er vesentlig dårligere enn i mange europeiske land. Vi omtaler innledningsvis noen særskilte barrierer for energieffektivisering i Norge.

Den tidligere Enova-ordningen for næringsbygg ble fjernet fordi fokuset skulle ligge på utslippsreduksjon. Denne ordningen tok ca 1/3 av investeringen, som ga den beslutningsstøtten næringslivet trengte for å gå i gang. Dette var nødvendig da energieffektivisering ofte er store prosjekter som oppleves som usikre fordi (i) energipriser svinger, (ii) det er risiko knyttet til resultater, og (iii) det kan ta mange år å regne hjem en investering. Når slike investeringer gjerne må finansieres av en gårdeiers egne frie midler - og medføre krevende forhandlinger med leietageren(e) som vil nyte godt av energieffektiviseringen - så blir resultatet fort at gårdeiere dropper investeringen med mindre den er åpenbart lønnsom med rask tilbakebetaling.

De aller fleste bygg og bedrifter i Norge kan drive mer energi-effektivt (vi har aldri vært i et nybygg som ikke kan forbedre sin energiutnyttelse). Eierne og ledelsen vet det bare ikke, fordi det er relativt få som har gjennomført helhetlig analyse av potensiale for energieffektivisering. Dette må endres dersom energieffektivisering skal få vesentlig betydning i Norge.

Vi har ingen historisk erfaring i Norge med negativ energibalanse eller kraftunderskudd. Vi må lære oss at dette har en kostnad for samfunnet som må prises. Når dette er akseptert, blir det legitim politikk å subsidiere energieffektivisering på lik linje med ny kraftproduksjon. I EU er dette nå praktisk politikk gjennom Energy Efficiency Directive og Energy Efficiency First Principle. Det er et sunt prinsipp som setter energieffektivisering før utredning og investering i ny produksjon og nett. Energieffektivisering er raskeste, billigste, tryggest og mest effektive måte å nå klima- og energimålene på, skriver EU. Det er vi enig i. Det er en betydelig barriere at vi ikke har innført et lignende prinsipp i Norge. Det vil legge føringer for all energipolitikk, muligheter og budsjettering.

Den aller største trusselen nå er om vi vedtar politikk som baserer seg på gårsdagens virkelighet. Skal vi raskt oppnå en bedre energibalanse i Norge, er det kun en storstilt satsing på energieffektivisering som kan hjelpe på kort sikt. På dette feltet kan vi skape positive resultater og nyheter i dag. Men da kan vi ikke ha politikk og støtteordninger som skaper større usikkerhet. **Ved å følge vår anbefalte modell – lån som ettergis basert på redusert energibruk – så vil vi få raske resultater og konkurranse om det beste løsningene.** I denne modellen må det ikke være usikkert hva du får dersom du når de avtalte resultatene. Ved trinnvis ettergivelse av lån vil vi få innovasjon og gradvis etablere en ny bransje i Norge.

Vi må ha på plass utdannings- og læringsprosjekter som rekrutterer de beste hodene inn i denne fremtidsbransjen, og bedriftene må komme i gang med internopplæring og etterutdanning. Vi, som er et lite selskap i rask vekst, sliter med å finne folk med den rette kompetansen og erfaringen vi trenger i prosjekter som iverksettes nå.

Alt dette starter med en politisk visjon, en god handlingsplan og betydelige bevilgninger til godkjente prosjekter.

Innspillene fra SustEvo handler om;

- Gjeninnføring av ENOVA-ordningen
- Resultatbaserte lån
- Lovfeste at i Norge skal energieffektivisering gjelde først

Vi så hvor effektiv den tidligere ENOVA-ordningen for næringsbygg var. Den tok ca 1/3 av investeringen, og det var utslagsgivende for flere av våre kunder, også Hapro. Hvis den gjeninnføres, så vet vi at det blir mange som kommer i gang. Det er bred enighet i bransjen å ønske denne tilbake. Den kan gjøres noe bedre enn den var, men det viktigste er at den gjeninnføres snarest mulig. Gjerne i kombinasjon med resultatbaserte lån hvor deler av lånet ettergis når resultatene dokumenteres. Energieffektiviseringen vil med en slik ordning være ekstra stor hvis konvertering av lån til tilskudd skjer trinnvis; jo bedre resultater, jo større konvertering. **Med en støtteordning basert på faktisk reduksjon i energibruk vil vi få nyskaping og konkurranse om de beste løsningene.** Da er det fullt mulig at Norge kan lede an i den massive satsingen som skal skje innen energieffektivisering i Europa nå.

I og med at vi går mot kraftunderskudd i Norge, samt at det tar lang tid å få ny energiproduksjon online, så er det legitimt å gi statsstøtte til energieffektivisering. EU har knesatt prinsippet om Energy Efficiency First, som sier at alle medlemslandene skal vurdere energieffektivisering før de investerer i ny produksjon eller oppgradering av nett. Energieffektivisering er det viktigste virkemiddelet for å nå klima- og energimålene. **De skriver videre at man ikke kan forvente at enkeltelskaper skal ta investeringen alene når nytten er så stor for hele samfunnet.** Fellesgoder som nevnes i Energy Efficiency First Principle er mindre utslipp, renere luft, lavere behov for ny produksjon og naturinngrep, bedre arbeidsmiljø, lavere energifattigdom (energy poverty) og mindre sykefravær.

Vi mener den beste kilowattimen er den du ikke bruker. Produksjon og distribusjon av elektrisitet krever lange og dyre konsesjonsrunder og fører ofte til konflikter. **Energieffektivisering har ingen slike dilemmaer og gir heller ingen naturinngrep.**

Som tidligere programkoordinator både for Enova og NVE har vi erfart at støtteordninger ofte utformes sektorvis, (industri, bygg, transport..), eller blir knyttet opp mot ulike teknologier, (fjernvarme, bio, varmepumper..). I tillegg er støtten ofte låst til CO2 utslipp, fornybar produksjon og reduksjon. Vår erfaring er at en slik oppdeling kan forenkle søknadsbehandlingen og optimalisere enkeltresultater, men det kan også føre til at vi ikke når overordnede nasjonale målsettinger i energipolitikken.

Derfor er det bedre om støtteordningene for næringslivet skaper konkurranse for ulike sektorer og teknologi om å levere resultater i tråd med våre nasjonale målsettinger for klima, energi og bærekraft. På denne måten vil helhetstenkning bli ivaretatt og de beste og raskest realiserbare prosjektene vil vinne frem.

Enova vil kunne utvikle et slike støtteprogram hvis de får klare politiske føringer som er knyttet til viktige samfunns mål.

Vi er verken politiske eksperter eller jurister, men vi vet at energieffektivisering er noe av det viktigste Norge kan satse på nå. Vi er tilgjengelige dersom dere vil diskutere disse ideene med oss. Gjennom mange års arbeid med energieffektivisering har vi fått erfaringer som vi gjerne deler.

Med vennlig hilsen
Kjell Hantho
Bærekraftskultivator i SustEvo
www.sustevo.com